แบบฟอร์มข้อเสนอแนะของคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

บทความ/งานวิจัย สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ชื่อบทความ พฤติกรรมดนตรี การรับรู้ข่าวสารเพื่อสุขภาวะทางอารมณ์ในช่วงวิกฤต COVID-19 ประชาชนเขตกรุงเทพมหานคร

ชื่อผู้นำเสนอ คุณไพบูลย์ บุณยเกียรติ

รหัสบทความ IRD-Conference2022_O_12

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
คำสำคัญ ควรเพิ่มคำสำคัญ เช่น กรุงเทพมหานคร
หัวข้อการวิเคราะห์ข้อมูล : ปรับรูปแบบการเขียนให้อ่านง่ายขึ้น
ข้อเสนอแนะ : ข้อที่ 1 ข้อจำกัดด้านเวลา เนื่องจากเป็นการเก็บออนไลน์ จึงไม่น่าจะมีข้อจำกัดนี้ ควรปรับภาษาให้ชัดเจน ว่าผู้วิจัยต้องการสื่อสารอะไร ควรเพิ่มข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำดนตรีไปใช้ในสถานการณ์นี้จะส่งเสริมอย่างไร ใครควรเอาไปใช้
ตรวจสอบแก้ไขชื่อตาราง : การใช้คำว่า “พบว่า” / “แสดง” ที่หัวตาราง
ตรวจสอบคำพิมพ์ผิด มีอยู่หลายที่

แบบฟอร์มข้อเสนอแนะของคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

บทความ/งานวิจัย สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ชื่อบทความ พฤติกรรมดนตรี การรับรู้ข่าวสารเพื่อสุขภาวะทางอารมณ์ในช่วงวิกฤต COVID-19 ประชาชนเขตกรุงเทพมหานคร

ชื่อผู้นำเสนอ คุณไพบูลย์ บุณยเกียรติ

รหัสบทความ IRD-Conference2022_O_12

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
ส่วน - ดูรูปแบบ - ปรับปรุง

The Music Behavior and Information Awareness of People in Metropolitan Bangkok for Emotional Well-being during the COVID-19 Pandemic

Phaibul Bunyakarte

Suan Sunandha Rajabhat University, E-mail: Phaibul.bu@ssru.ac.th

Abstract: The aims of this qualitative research were to: (1) study attitude level in relation to music behavior, information awareness, and emotional well-being of people in Metropolitan Bangkok during the COVID-19 pandemic and (2) study the efficacy level of music behavior and information awareness that predict emotional well-being. Data was collected through an online questionnaire from a sample group of 320 persons who stay in Metropolitan Bangkok between 20 July-3 August, 2021. Descriptive and inferential statistics were used. The ADANCO statistic program was employed for Partial Least Square (PLS-SEM) analysis. The results are: (1) sample group 61 percent female, age between 35-54 years 24.85 percent, bachelor degree holder 45 percent, have a business career 29.40 percent, receiving a monthly income of up to 50,001 Baht 26.90 percent, staying with family during the COVID-19 pandemic 78.80 percent and having met reduced income 56.30 percent; (2) attitude level in relation to music behavior: singing, listening, and playing has high correlation level with work emotion at mean 3.98, information awareness: using personal protective equipment, avoiding going to risk areas, and following up updates on COVID-19 at Situation Administration Center (CSAC) has a high level at mean 4.33, emotional well-being has a moderate level at mean 3.64; (3) information awareness and music behavior factors combined: have a direct influence on emotional well-being at 59.30 percent with a medium effect size; however, the information awareness factor has a direct influence on music behavior factor at 19.70 percent with a minimal effect size. This research found that music behavior could promote positive emotional well-being of people during the COVID-19 pandemic.

Keywords: Music behavior, Emotional well-being, COVID-19 Pandemic

พฤติกรรมดนตรี การรับรู้ข่าวสารเพื่อสุขภาวะทางอารมณ์ในช่วงวิกฤต COVID-19 ประชาชนเขตกรุงเทพมหานคร

ไพบูลย์ บุณยเกียรติ

มหาวิทยาลัยสวนสุนันทา E-mail: Phaibul.bu@ssru.ac.th

บทคัดย่อ: บทความวิจัยเชิงปริมาณมีวัตถุประสงค์ (1) ศึกษาระดับความคิดเห็นพฤติกรรมดนตรี การรับรู้ข่าวสารและสุขภาวะทางอารมณ์ (2) ศึกษาระดับอิทธิพลพฤติกรรมดนตรีและการรับรู้ข่าวสารที่ส่งผลต่อสุขภาวะทางอารมณ์ เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างประชากรในกรุงเทพฯ จำนวน 320 คนด้วยช่องทางออนไลน์ตั้งแต่วันที่ 20 ก.ค-3 ส.ค. 2564 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยแบบจำลองสมการโครงสร้าง (SEM) ด้วยโปรแกรมสถิติ ADANCO ผลการวิจัยพบว่า (1) กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 61 เป็นผู้หญิงอายุระหว่าง 35-54 ปี ร้อยละ 24.85 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 45 ประกอบอาชีพธุรกิจค้าขาย ร้อยละ 29.40 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 50,001 บาทขึ้นไป ร้อยละ 26.90 ช่วงวิกฤต COVID-19 ผู้ให้ข้อมูลอาศัยอยู่กับครอบครัว ร้อยละ 78.80 ขาดรายได้ ร้อยละ 56.30 (2) ความคิดเห็นด้านพฤติกรรมดนตรีในข้อที่มีความสัมพันธ์กับอารมณ์ในการทำงานในระดับสูง คะแนนเฉลี่ย 3.98 ได้แก่ การฟังเพลง ร้องเพลงและการเล่นดนตรี ด้านการรับข่าวสารที่มีระดับความคิดเห็นในระดับสูง คะแนนเฉลี่ย 4.33 ได้แก่การสวมอุปกรณ์ป้องกัน การหลีกเลี่ยงไปในพื้นที่เสี่ยงและการติดตามข่าวสารของศูนย์บริหารสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และความคิดเห็นสุขภาวะทางอารมณ์ด้านความเพลิดเพลินและการรักษาอารมณ์ที่ดี ด้านการลดความเหงาและสร้างความรู้สึกอยู่ร่วมกัน ด้านการเบี่ยงเบนจากวิกฤตที่เป็นอยู่และด้านการปลดปล่อยและระบายอารมณ์ด้านลบมีระดับความคิดเห็นคะแนนเฉลี่ยปานกลาง 3.64 (3) พฤติกรรมดนตรีและการรับรู้ข่าวสารร่วมกันมีอิทธิพลทางตรงระดับปานกลางต่อสุขภาวะทางอารมณ์ร้อยละ 59.30 และการรับรู้ข่าวสารมีอิทธิพลทางตรงระดับอ่อนต่อพฤติกรรมดนตรี ร้อยละ 19.70 ข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้เห็นได้ว่าสามารถนำดนตรีมาใช้เพื่อผ่อนคลายอารมณ์ด้านบวกของประชาชนในยามวิกฤติโควิด 19 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: พฤติกรรมดนตรี สุขภาวะทางอารมณ์ วิกฤต COVID-19

บทนำ

การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ได้แพร่กระจายลุกลามไปทั่วโลก สร้างความวิตกกังวล เกิดความหวาดกลัวเกิดความเสียหายต่อเศรษฐกิจสังคมอารมณ์และชีวิตผู้คนจำนวนมากถึง 223 ประเทศรวมถึงประเทศไทย มีผู้ติดเชื้อทั่วโลก 236,144,504 คนและผู้เสียชีวิต 4,822,248 คน (www.worldmeter.infor/coronavirus, 5 ตุลาคม 2564) เป็นเหตุให้รัฐบาลไทยขณะนี้ได้ประกาศพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินฉบับ 28 เพื่อรักษาสุขภาพและความปลอดภัยของประชาชน ให้บ้านทำงานที่บ้าน เรียนหนังสือที่บ้าน หลีกเลี่ยงเข้าชุมชนแออัด สวมหน้ากากอนามัย ล้างมือบ่อยและห้ามออกนอกเคหสถานระหว่าง 21.00 น ถึง 04.00 น ของวันรุ่งขึ้นเว้นแต่ได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ กำหนดการเดินทางข้ามจังหวัด กำหนดการใช้บริการศูนย์การค้า ร้านค้า ร้านอาหาร สถานบันเทิง สถานที่ออกกำลังกายและห้ามรวมกลุ่มทำกิจกรรมหรือสังสรรค์ที่มากกว่าห้าคนขึ้นไป (ประกาศ ก.บ.ศบ.,18 กรกฎาคม 2564) พระราชกำหนดดังกล่าวส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวมเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงระบบสังคมใหม่ เกิดผลกระทบต่อบุคคลครอบครัวและวิถีชีวิตการอยู่อาศัย การประกอบอาชีพ การรักษาระยะห่างทางสังคมทำให้ความสัมพันธ์ภายในองค์กร ครอบครัวลดลง มีการเลิกจ้างงาน หยุดงานของร้านค้าบริษัท เกิดปัญหาสังคม ปัญหาขาดรายได้ของแรงงานและลูกจ้าง จากรายงานตัวเลขของธนาคารแห่งประเทศไทยพบว่า การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในครั้งนี้ มีผลกระทบต่อแรงงานในระบบและนอกระบบถึง 47 ล้านคนและในจำนวน 1.1 ล้านคนมีความเสี่ยงที่มีการเลิกจ้างและอีก 3.6 ล้านคนขาดรายได้ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2564) นอกจากส่งผลต่อเศรษฐกิจสังคมและยังส่งผลต่อสุขภาพจิตของประชาชนเกิดความโกรธ (anger) เกิดความวิตกกังวล (anxiety) เกิดภาวะความหวาดกลัว (fear) และเกิดภาวะซึมเศร้าเสียใจ (sadness) (กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณะสุข, 2563) จากรายภาวะทางจิตในช่วงวิกฤต COVID-19 ในประเทศสเปนพบประชาชนเกิดความรู้สึกอึดอัด คับข้องใจ หวาดกลัว วิตกกังวล เครียด และบางครั้งต้องประสบเหตุการณ์สูญเสียคนภายในครอบครัวหรือคนใกล้ชิด (Sandin et al., 2020) ปัญหาความเครียด ความวิตกกังวล ความกลัว ความหงุดหงิด ความเหงา ภาวะซึมเศร้า การอาศัยอยู่คนเดียวนานๆ ความรับผิดชอบดูแลครอบครัว การขาดรายได้ การอาศัยอยู่ในพื้นที่เสี่ยงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ส่งผลกระทบเชิงลบต่อสุขภาพและภาวะทางอารมณ์ที่อุบัติขึ้นในช่วงวิกฤต COVID-19 (Fullana et al., 2020)

อย่างไรก็ตามการได้รับข่าวสารด้าน COVID-19 อย่างต่อเนื่องเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อสุขภาพด้านอารมณ์ เกิดความวิตกกังวล เกิดความเครียด และกลัวความสูญเสียภายในครอบครัว (สุกัญญา เอกปัญญาสกุล, 2563) เรื่องนี้ สำนักประชาสัมพันธ์สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา (2561) ได้อธิบายเพิ่มเติมว่าเนื่องจากประชาชนสามารถรับข่าวสารทันต่อเหตุการณ์ เพราะมีการประชาสัมพันธ์จากหน่วยงานของรัฐและเอกชนที่ผลิตข่าวสารออกมาเผยแพร่ผ่านเสื่อเทคโนโลยีดิจิตอลในหลายช่องทาง Hussein et al., (2020) ได้ศึกษาการรับรู้ข่าวสาร COVID -19 ของประชาชนพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการตอบสนองข่าวสารด้านการรับรู้ การป้องกัน COVID-19 ได้ร้อยละ 86.20 มีการหลีกเลี่ยงไปในพื้นที่เสี่ยงและสวมหน้ากากอนามัยร้อยละ 57.30 และเรื่องเดียวกัน Huang & Zhao, (2020) ได้ศึกษาประชาชนที่พักอาศัยในพื้นที่เสี่ยง COVID-19 พบมีการเสพข่าวสารบ่อยครั้งทำให้เกิดปัญหาสุขภาวะทางจิตใจ เกิดความเครียด เกิดความวิตกกังวล เกิดอาการนอนไม่หลับแล้วหันมาใช้สารเสพติดและ กันตพัฒน์ อนุศักดิ์เสถียร (2564) ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่าการเสพข่าวจนมากเกินไปมีผลต่อสุขภาพจิตได้เช่น โรควิตกกังวล โรคแพนิค โรคกลัวแบบเจาะจงและโรคย้ำคิดย้ำทำและในเรื่องนี้อานันท์ นาคคง (2563) นักมานุษยวิทยาได้รวบรวมข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อบทเพลงทางดนตรีเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนในการป้องกัน ตระหนักถึงโรคร้ายติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แทนการประกาศเป็นตัวอักษรที่ทำให้ประชาชนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึง เข้าใจและสามารถยกระดับการรับรู้และการป้องกันตนเองได้ดีขึ้น

สุขภาวะ (Well-being) จึงเป็นแนวทางปฏิสัมพันธ์ในการปรับตัวเองให้เข้ากับสถานการณ์วิกฤตเพื่อความสมบูรณ์ของกาย จิตใจ สังคมและปัญญาเพื่อการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขในช่วงโควิด-19 ประกอบด้วยมิติทางกาย (physical dimension)

ทางจิต (psychological dimension) ทางสังคม (social dimension) ทางจิตวิญญาณ (spiritual dimension) และทางอารมณ์ (emotional dimension) (พ.ร.บ สุขภาพแห่งชาติ, 2550) ปัจจุบันได้มีการศึกษาแนวคิดสุขภาวะทั้งแบบตะวันตกและตะวันออก เช่นแนวคิดของอดัมส์ (Adams) นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน สุขภาวะของไมเยอร์ (Myers) นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน สุขภาวะตามแบบเฮโดนิกส์และยูไดโมนิกส์ (Hedonic and Eudaimonic well-being) และสุขภาวะตามแนวพระพุทธศาสนาของพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) สำหรับงานวิจัยนี้วิเคราะห์แล้วเห็นว่าสุขภาวะตามแนวคิดของอดัมส์มีความสอดคล้องกับบริบทที่กำลังศึกษา อดัมส์ได้ออกแบบสุขภาวะเป็นรูปทรงกรวยหงายขึ้นแบ่งออกเป็น 6 ด้านเชื่อมโยงกันกับส่วนด้านล่างของปลายกรวยซึ่งแทนสัญลักษณ์ความเจ็บป่วยประกอบด้วย 1). สุขภาวะทางด้านร่างกาย (physical wellness) การรับรู้ว่าตนเองมีสุขภาพดีและมีการส่งเสริมสุขภาพของตนเองด้วยการออกกำลังกาย การรับประทานอาหารอย่างถูกหลักอนามัย การไม่เกิดความเจ็บป่วยหรือการไม่ใช้สารเสพติด 2). สุขภาวะทางด้านจิตวิญญาณ (spiritual wellness) การมีชีวิตอย่างมีคุณค่า มีเป้าหมาย มีสิ่งยึดเหนี่ยวทางด้านจิตใจที่ช่วยชีวิตได้อย่างมั่นคง 3).สุขภาวะทางด้านปัญญาและการหยั่งรู้ (intellectual wellness) การมีกระบวนการทางปัญญาที่เหมาะสม ความคิดมีเหตุมีผลสามารถแก้ปัญหาได้จริง มีความคิดริเริ่มเปิดกว้างต่อการเรียนรู้ 4). สุขภาวะทางด้านสังคม (social wellness) การตระหนักถึงความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับผู้ร่วมงานยอมรับว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม การเข้าใจช่วยเหลือซึ่งกันและกัน 5).สุขภาวะทางด้านอารมณ์ (emotional wellness) ความมั่นคงทางอารมณ์ตนเอง สามารถเข้าใจและตระหนักอารมณ์ความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น มีการจัดการอารมณ์ของตนเองได้ทั้งบวกและลบและ 6). สุขภาวะทางด้านจิตใจ (psychological wellness) การเชื่อในความสามารถของตนเอง ปรับทัศนคติเพื่อเรียนรู้สิ่งใหม่ๆมีความหวังและมองโลกในแง่ดี (Adams, Bezner & Steinhardt, 1997) และเรื่องนี้ Granot et al., (2021) ได้จัดกลุ่มสุขภาวะทางอารมณ์ตามแนวคิดของอดัมส์เพื่อออกแบบมาตรวัดออกเป็น 4 ด้านคือ 1). การเบี่ยงเบนจากวิกฤติ (diversion from the crisis) 2). การปลดปล่อยและระบายอารมณ์ด้านลบ (release and venting of negative emotion 3). ความเพลิดเพลินและรักษาอารมณ์ที่ดี (enjoyment and maintaining good mood) และ 4). การลดความเหงาและการสร้างความรู้สึกอยู่ร่วมกัน (reducing loneliness and creating a sense of togetherness)

การเกิดวิกฤต COVID-19 ประชาชนได้ผลกระทบทางจิตใจและอารมณ์เป็นจำนวนมาก จึงได้มีการนำแนวคิดพฤติกรรมดนตรีด้านการร้อง ฟัง เล่น เต้น ดู เข้ามาเป็นเครื่องมือเพื่อบรรเทาความเครียดและเพิ่มความสุข และพบได้ว่ากิจกรรมดนตรีหลายชนิดสามารถลดความวิตกกังวล คลายความเครียด ลดภาวะซึมเศร้า ลดความเหงา ลดความโกรธและส่งผลบวกด้านสุขภาวะอารมณ์ของประชาชนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Granot et al., 2021) นอกจากนั้นพฤติกรรมดนตรียังสามารถลดอัตราการเต้นของหัวใจ ลดความดันโลหิตเพราะความถี่ของคลื่นดนตรีจะกระทบกับเยื่อแก้วหูแล้วแปรเป็นสัญญาณประสาทที่ cochlea แล้วทำการส่งต่อไปยังก้านสมอง (brainstem) และสมองส่วนกลาง (midbrain) ข้อมูลทั้งหมดจะถูกส่งต่อไปยัง amygdala และ medial orbitofrontal cortex ซึ่งเป็นบริเวณพื้นที่ควบคุมด้านอารมณ์ของมนุษย์ (Georgiev, 1991) พฤติกรรมด้านดนตรีไม่ว่าการร้องเพลง การฟังเพลง การเล่นดนตรี การดูคอนเสิร์ต การแต่งเพลงหรือการทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับดนตรีสามารถเกิดแรงกระตุ้นทางด้านบวกต่อร่างกายและจิตใจ ส่งผลให้เกิดความสุขทางอารมณ์และสุขภาพที่ดี เกิดความเพลิดเพลิน คลายความเหงา ส่งเสียงหัวเราะสร้างรอยยิ้ม ด้านเนื้อเพลง แนวทำนองเพลงและจังหวะสามารถทำให้เกิดอารมณ์คล้อยตาม บันดาลการอยู่ร่วมกัน เกิดความคิดสร้างสรรค์ เพิ่มความสุข ระลึกได้ถึงความทรงจำและสร้างความผูกสัมพันธ์กับเพื่อนฝูง (ศศิธร พุมดวง, 2548) และพฤติกรรมดนตรียังช่วยบำบัดความเจ็บป่วย ฟื้นฟูสภาพร่างกาย พัฒนาอารมณ์และทำให้การนอนหลับดีขึ้น (อัญชลี ขุ่มบัวทอง, จันทนา ยิ้มน้อย และชษาพิมพ์ สัมมา, 2560) อย่างไรก็ตามการฟังเพลงที่ชื่นชอบ การเล่นดนตรีที่ถนัดเป็นอีกวิธีหนึ่งในการลดความวิตกกังวล ลดความเครียดและลดภาวะซึมเศร้า (แพรศิริ อยู่สุขและ จิราพร เกศพิชญวัฒนา, 2560) และเพิ่มประสิทธิภาพการนอน สงบจิตใจ รู้สึกผ่อนคลาย (สุภีดา โกเมนไทย, 2546) อารียา โตสุขและ จารุวรรณ สุริยวรรณ์ (2546) รายงานไว้ว่าถึงแม้นการเล่นดนตรี การ

ฟังเพลง การร้องเพลง การดูคอนเสิร์ตหรือกิจกรรมดนตรีกลางแจ้งและจะถูกควบคุมตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน แต่ความบันเทิงด้านอารมณ์สำหรับผู้ชื่นชอบเสียงเพลงยังสามารถดำเนินอย่างต่อเนื่องโดยไม่มีผลกระทบมากนัก มีการนำเทคโนโลยีสื่อสารอินเทอร์เน็ตมาเป็นเครื่องมือเชื่อมต่อระหว่างนักดนตรี ผู้ชมและผู้ฟังเพิ่มความสุขให้กับตนเองและครอบครัวประหนึ่งมีโรงคอนเสิร์ตส่วนตัวอยู่ที่บ้าน

ด้วยวรรณกรรมที่ได้กล่าวมาและสถานการณ์วิกฤตโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่กำลังระบาดอยู่ขณะนี้ส่งผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สังคม จิตใจและสุขภาวะของประชาชนอย่างรุนแรงโดยรวม ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาพฤติกรรมดนตรี การรับรู้ข่าวสารที่มีอิทธิพลต่อสุขภาวะทางอารมณ์เพื่อประโยชน์ของประชาชน สังคมและบุคลากรที่เกี่ยวข้องโดยเฉาะในกรุงเทพมหานครที่กำลังเผชิญอยู่ในขณะนี้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาระดับความคิดเห็นพฤติกรรมดนตรี การรับรู้ข่าวสาร สุขภาวะทางอารมณ์ประชาชนในกรุงเทพมหานคร

✓ 2. ศึกษาระดับอิทธิพลพฤติกรรมดนตรี การรับรู้ข่าวสารที่ส่งผลต่อสุขภาวะทางอารมณ์ประชาชนกรุงเทพมหานครในช่วงประกาศใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินวิกฤต COVID-19 ฉบับที่ 28

ข้อสมมติฐานการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมสรุปเป็นแนวคิดคือการรับรู้ข่าวสาร (Information awareness, INFOAWA) และพฤติกรรมดนตรี (Musical behavior, MUSBEHA) มีอิทธิพลทางตรงต่อสุขภาวะทางอารมณ์ (Emotional well-being, EMOWEL) ประชาชนในกรุงเทพมหานคร ตั้งเป็นสมมติฐานดังนี้

H_1: การรับรู้ข่าวสารมีอิทธิพลต่อสุขภาวะทางอารมณ์

H_2: การรับรู้ข่าวสารมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมดนตรี

H_3:พฤติกรรมดนตรีมีอิทธิพลต่อสุขภาวะทางอารมณ์

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) ด้วยการสำรวจ (survey) ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลอินเทอร์เน็ตออนไลน์ด้วยโปรแกรมกูเกิลฟอร์ม (google form) ทดสอบข้อสมมติฐานด้วยแบบจำลองสมการโครงสร้าง (SEM) วิธีกำลังสองน้อยสุดบางส่วน (Partial Least Square, PLS-SEM) และใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูป ADANCO (advanced analysis of composites) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรได้แก่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครที่อยู่ภายใต้เงื่อนไขการใช้พระราชกำหนดบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน เนื่องจากไม่ทราบความแปรปรวนของประชากร จึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบไม่ใช้ความน่าจะเป็น (nonprobability sampling) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% (Cochran, 1942) และการได้มาของกลุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (convenience sampling) ด้วยวิธีการแบบลูกโซ่ (snowball sampling) กับครือข่ายทางออนไลน์มือถือ เว็บไซต์ เฟสบุ๊ค แมสเซ็นเจอร์และอินเตอร์เน็ต คำนวณกลุ่มตัวอย่างใช้สูตรดังนี้

$$n_0 = \frac{Z^2\sigma^2}{E^2}$$

แทนค่า $n_0 = \frac{(1.96)^2(1.40)^2}{(3.32 \times 0.05)^2}$ จะได้ 273 กลุ่มตัวอย่าง เพื่อป้องกันการผิดพลาดด้านข้อมูลจึง

เก็บตัวอย่างสำรองเพิ่มอีก 10% เท่ากับ 300 งานวิจัยนี้ใช้สถิติการวิเคราะห์พหุ ตัวแปรควรมีจำนวนอย่างน้อยหรือมากกว่า 5-10 เท่าของตัวชี้วัด (Hair et al., 2013) มีตัวชี้วัด 24 ข้อ กลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำจึงควรมี 120-240 ตัวอย่าง ผู้วิจัยเก็บตัวอย่างมาทั้งหมด 320 ชุดถือได้ว่าจำนวนตัวอย่างครอบคลุมเกณฑ์ขั้นต่ำสำหรับการใช้สถิติวิเคราะห์พหุในครั้งนี้ (Henseler et al, 2016)

การสร้างแบบสอบถามและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ แบบสอบถามสร้างด้วยโปรแกรมกูเกิลฟอร์ม (google form) ใช้วิธีออนไลน์สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นวิธีหนึ่งที่เข้าถึงกลุ่มตัวอย่างได้อย่างมีประสิทธิภาพ สะดวก รวดเร็วและประหยัดค่าใช้จ่าย การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ (Instrumental validity) ได้ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาสำหรับผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านเพื่อหาค่าความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Validity) จากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญพบว่าค่า IOC มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า 0.5 แสดงว่าข้อคำถามตรงกับเนื้อหาที่จะวัด (สุวิมล ติรกานันท์, 2543) แล้วนำแบบสอบถามจำนวน 30 ชุดไปทดลองใช้ (try-out) กับกลุ่มประชากรที่ใกล้เคียงกันเพื่อตรวจสอบความเชื่อมั่นด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha- coefficient) พบว่าแบบสอบถามทั้งชุดมีค่าความเชื่อมั่นตามเกณฑ์ α =0.748-0.794 (Hair, et al., 2013) และการประมาณค่าสมมการโครงสร้างจะใช้ 3 ขั้นตอนคือ 1). ประมาณค่าตัวเลขเกี่ยวกับตัวแปรแฝง 2). ใช้คะแนนของตัวแปรแฝงคำนวณค่าอิทธิพล (path analysis) ระหว่าง construct และ 3). ประมาณค่าพารามิเตอร์ของมาตรวัด ค่าคงที่ (regression constants) ของตัวแปรสังเกตได้และตัวแปรแฝง พิจารณาด้วยค่าความเที่ยงตรงเชิงเหมือน (convergent validity) ความเที่ยงตรงเชิงจำแนก (discriminant validity) ซึ่งวัดจากค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงมีค่าน้ำหนักต่ำกว่ารากที่สองของ $\sqrt{\text{AVE}}$ การหาค่า Cronbach (α) และค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (loading) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามจัดทำ QR code จัดทำที่อยู่ URL แล้วทำการอัพโหลดใส่ลงเว็บไซต์ กระจายแบบสอบถามไปยัง email, Line, Messenger, Website, Facebook ผู้ร่วมเครือข่ายงานกับผู้วิจัย หน่วยงานของรัฐ เครือข่ายมหาวิทยาลัยและ google document ทั้งแบบ iPhone, iPad, และเครือข่ายระบบ Android ส่งลิงค์เข้าสำรวจเก็บข้อมูลทางออนไลน์ตั้งแต่วันที่ 20 กรกฎาคม-3 สิงหาคม 2564

เครื่องมือวัดที่ใช้สำหรับการวิจัย แบบสอบถามออนไลน์ (Online questionnaire) แบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ปัจจัยพื้นฐาน เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ การพักอาศัย ความรับผิดชอบ พื้นที่อาศัยและปัญหารายได้ คำถามส่วนนี้เป็น Nominal Scale

ตอนที่ 2 พฤติกรรมดนตรีและการรับรู้ข่าวสาร ส่วนนี้เป็น Ordinal Scale ใช้คะแนน 5 ระดับแบบ Likert Scale 1=ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด 2= ระดับความคิดเห็นน้อย 3= ระดับความคิดเห็นปานกลาง 4= ระดับความคิดเห็นมากและ 5= ระดับความคิดเห็นมากที่สุด แปลผลใช้ 3 ระดับคือคะแนนเฉลี่ย 1.00-2.33 ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด คะแนนเฉลี่ย 2.34-3.67 ระดับความคิดเห็นปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 3.68-5.00 ระดับความคิดเห็นมากที่สุด (บุญใจ ศรีสถิตนรากูร, 2545)

การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ใช้สำหรับปัจจัยพื้นฐานและระดับความคิดเห็น ค่าร้อยละ (percentage) การแจกแจงความถี่ (frequency) ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ค่าต่ำสุด (minimum) และค่าสูงสุด (maximum) และสถิติอนุมาน (Inferential statistics) ใช้วิเคราะห์โมเดลมาตรวัดและโมเดลโครงสร้างในแบบ PLS-SEM ด้วยโปรแกรมสถิติ ADANCO 2.2.1 (advanced analysis of composites) เกณฑ์แปลผลของแบบจำลองการวัด Measurement Model และ Structural Model, Cronbach alpha $>$ 0.50-0.70 (Hair, et al. 2013; มนตรี พิริยะกุล, 2558), Joreskog's rho (ρ) $>$ 0.70 (Henseler, et al., 2016), CR (composite reliability) $>$ 0.70 (Hair, et al. 2013; Hulland.1999), Average variance extracted $>$ 0.50 (Hair, et al., 2013), Loading $>$ 0.50 -0.70 (Hair, et al. 2013), AVE (ในconstruct ควรมากกว่าหสัมพันธ์ระหว่าง construct (Henseler, et al. 2016), R^2=0.20 มีอิทธิพลระดับ weak,

R^2=0.50 มีอิทธิพลระดับ moderate, R^2=0.75 มีอิทธิพลระดับ substantial (Hair, et al., (2013), Effect size f^2 0.35=ใหญ่, 0.15=กลาง, 0.02=เล็ก (Cohen, 1988; มนตรี พิริยะกุล 2558)

ผลการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่าง 320 คนพบว่าเป็นผู้หญิง ร้อยละ 61.10 มีอายุ 35-54 ปี ร้อยละ 24.85 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 45.00 มีอาชีพนักธุรกิจค้าขาย ร้อยละ 29.40 มีรายได้เฉลี่ยเดือนละ 50,001 บาทขึ้นไป และในช่วงวิกฤต COVID -19 ส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่กับครอบครัว ร้อยละ78.80 โดยแบบภาระความรับผิดชอบดูแลครอบครัวคนเดียว ร้อยละ 39.40 พักอาศัยอยู่ในพื้นที่เสี่ยง ร้อยละ 68.10 และส่วนใหญ่รับรู้ข่าวสารโรคติดเชื้อไวรัส COVID-19 จากสื่อออนไลน์ ร้อยละ 70.30 และขาดรายได้เนื่องจากตกงานและร้านปิดกิจการ ร้อยละ 43.80

2. ระดับความคิดเห็นพฤติกรรมดนตรี การรับรู้ข่าวสารและสุขภาวะทางอารมณ์

ตาราง 1 ผลศึกษาระดับความคิดเห็นพฤติกรรมดนตรี การรับรู้ข่าวสารและสุขภาวะทางอารมณ์

ปัจจัยที่ศึกษา	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลผล	จัดอันดับ
พฤติกรรมดนตรี						
รู้สึกผ่อนคลายเมื่อฟังเพลง ร้องเพลง เล่นดนตรี	1	5	3.98	1.06	สูง	1
ดนตรีมีความสำคัญด้านอารมณ์ในการทำงาน	1	5	3.69	1.17	สูง	2
มีข้อจำกัดในการฟังเพลง ร้องเพลง เล่นดนตรี	1	5	2.88	1.27	ปานกลาง	3
ท่านมีความสามารถร้องเพลง เล่นดนตรีได้	1	5	2.68	1.43	ปานกลาง	4
ท่านถูกจำกัดในการทำกิจกรรมเกี่ยวกับดนตรี	1	5	2.57	1.57	ปานกลาง	5
การรับรู้ข่าวสาร						
สวมอุปกรณ์ป้องกัน ล้างมือด้วยสบู่/เจลแอลกอฮอล์เสมอเมื่ออยู่ในที่ชุมชน/สาธารณะ	1	5	4.33	0.92	สูง	1
หลีกเลี่ยงเดินทางไปในพื้นที่เสี่ยงเสมอ	1	5	3.96	1.21	สูง	2
ติดตามข่าวโควิด-19 ตามช่องทางสื่อออนไลน์การนำเสนอของ ศบค. อยู่เสมอ	1	5	3.73	1.10	สูง	3
หากมีไข้ ไอเจ็บคอปวดตามข้อท่านจะไม่ไปทำงาน/ที่สาธารณะ/ที่มีคนอยู่จำนวนมาก	1	5	3.61	1.57	ปานกลาง	4
เกิดความวิตกกังวล มีความเครียดเนื่องจากการเสนอข่าว COVID-19 ทุกวัน	1	5	2.98	1.23	ปานกลาง	5
สุขภาวะด้านอารมณ์						
ความเพลิดเพลินและการรักษาอารมณ์ที่ดี	1	5	3.66	1.11	ปานกลาง	-
การลดความเหงาและสร้างความรู้สึกอยู่ร่วมกัน	1	5	3.63	1.12	ปานกลาง	-
การเบี่ยงเบนจากวิกฤติที่เป็นอยู่	1	5	3.62	1.09	ปานกลาง	-
การปลดปล่อยและระบายอารมณ์ด้านลบ	1	5	3.61	1.07	ปานกลาง	-

ตาราง 1 แสดงพฤติกรรมด้านดนตรี ผู้ตอบแบบสอบถามคิดว่าการฟังเพลง ร้องเพลง เล่นดนตรี ดูคอนเสิร์ตรู้สึกผ่อนคลายอารมณ์หายเครียดมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอันดับหนึ่งที่ 3.98 คะแนน อันดับสองดนตรีมีความสำคัญด้านอารมณ์ในการทำงานค่าเฉลี่ยที่ 3.69 คะแนน อันดับสามมีข้อจำกัดในการฟังเพลง ร้องเพลง เล่นดนตรีดูคอนเสิร์ตในช่วงวิกฤต COVID-19 ค่าเฉลี่ยที่ 2.88 คะแนน อันดับสี่มีความสามารถร้องเพลงและเล่นดนตรีได้ค่าเฉลี่ยที่ 2.68 คะแนนและสุดท้ายการจำกัดเสรีภาพในการทำกิจกรรมเกี่ยวกับดนตรีค่าเฉลี่ยที่ 2.57 คะแนน ด้านการรับรู้ข่าวสารอันดับหนึ่งการปฏิบัติป้องกันล้างมือด้วยสบู่เจลแอลกอฮอล์เสมอค่าเฉลี่ยที่ 4.33 คะแนน อันดับสองการหลีกเลี่ยงเดินทางเข้าพื้นที่เสี่ยงค่าเฉลี่ยที่ 3.96 คะแนน อันดับสามการติดตามข่าว COVID-19 ช่องทางสื่อออนไลน์และการนำเสนอของ ศบค.ค่าเฉลี่ยที่ 3.73 คะแนน ส่วนสุขภาวะทางอารมณ์ความคิดเห็นระดับปานกลางทั้ง 4 องค์ประกอบโดยความเพลิดเพลินและรักษาอารมณ์ที่ดีค่าเฉลี่ย 3.66 การลดความเหงาและการสร้างความรู้สึกอยู่ร่วมกันค่าเฉลี่ย 3.63 การเบี่ยงเบนจากวิกฤติค่าเฉลี่ย 3.62 และการปลดปล่อยและระบายอารมณ์ด้านลบค่าเฉลี่ย 3.61

3.การวิเคราะห์แบบจำลองสมมการโครงสร้างพฤติกรรมดนตรีและการรับรู้ข่าวสารที่มีอิทธิพลต่อสุขภาวะทางอารมณ์

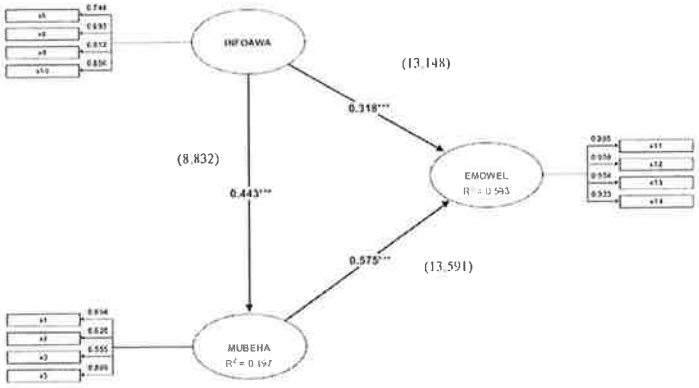

ภาพที่ 1 ผลการวิเคราะห์แบบจำลองสมมการโครงสร้าง

ภาพที่ 1 ผลวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้างโดยรวมด้วยการ Bootstrap quantile ของตนเองจำนวน 999 attempts พบค่า SRMR, 0.071 น้อยกว่า 95% หมายถึงแบบจำลองมีคุณภาพ (Fit) สามารถอธิบายข้อมูลได้กระจ่าง ตัวเลขบนเส้นโยง $X_{1\text{-}14}$ หมายถึงค่าน้ำหนักของตัวชี้วัด (indicator loading) ตัวเลขในวงเล็บคือค่าน้ำหนักการถดถอย (t-stat) รูปในวงรีหมายถึง construct มีลักษณะเป็นนามธรรมต้องอาศัยตัวชี้วัด ตัวเลขบนเส้นโยงระหว่าง construct ด้วยกันหมายถึงค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางและตัวเลขใต้ endogenous construct ในรูปวงรีหมายถึง R^2 คือค่าความสัมพันธ์ระหว่าตัวแปรทำนาย ภาพนี้ผ่านการปรับปรุงโดยการตัด indicator X_4, X_7 ที่มีค่าไม่ถึง 0.50 ออกไป (มนตรี พิริยะกุล, 2562) และจากภาพจะเห็นได้ว่า การรับรู้ข่าวสาร (INFOAWA) มีบทบาทสำคัญสูงต่อสุขภาวะทางอารมณ์ (EMOWEL) ทั้งทางตรงและทางอ้อม ส่วนพฤติกรรมดนตรี (MUBEHA) มีอิทธิพลทางตรงต่อ EMOWEL เพียงอย่างเดียวแต่ก็เป็นสะพานเชื่อมต่อที่สำคัญให้ INFOAWA ในสมมการนี้

ตาราง 2 ผลวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐาน

ข้อสมมติฐาน	Coefficient	t-stat	ผลการศึกษา
H_1 การรับรู้ข่าวสารมีอิทธิพลต่อสุขภาวะทางอารมณ์	0.318	13.148	ยอมรับ
H_2 การรับรู้ข่าวสารมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมดนตรี	0.443	8.832	ยอมรับ
H_3 พฤติกรรมดนตรีมีอิทธิพลต่อสุขภาวะทางอารมณ์	0.575	13.591	ยอมรับ

ตาราง 2 พบว่าการรับรู้ข่าวสารมีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อสุขภาวะทางอารมณ์ การรับรู้ข่าวสารมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมดนตรีและพฤติกรรมดนตรีมีอิทธิพลทางตรงต่อสุขภาวะทางอารมณ์ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

ตาราง 3 อิทธิพลของปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อตัวแปรตาม *** หมายถึง $p \leq 0.01$, ** หมายถึง $p \leq 0.05$

Dependent Variable	R^2	Effect	Antecedents		
			INFOAWA	MUBEHA	EMOWEL
MUBEHA	0.198	Direct effect	0.443***	N/A	0.575
		Indirect effect	0.000	N/A	0.000
		Total effect	0.443	N/A	0.575
EMOWEL	0.594	Direct effect	0.318***	0.575***	N/A
		Indirect effect	0.255	0.000	N/A
		Total effect	0.573	0.575	N/A

R^2=59.40 ผลกระทบขนาดใหญ่ (f^2, 0.35) R^2= 19.80 ผลกระทบขนาดกลาง (f^2, 0.15), N/A=not applicable

ตาราง 3 พบว่าระดับอิทธิพลของ external endogenous และ internal endogenous variable ในเส้นทาง INFOAWA และ MUBEHA ร่วมกันมีอิทธิพลขนาดใหญ่ทั้งตรงและทางอ้อมไปยัง EMOWEL โดยเฉพาะ INFOAWA ยังมีอิทธิพลทางตรงต่อ MUBEHA (DE, 0.443) ขนาดกลางและ MUBEHA ยังทำหน้าที่ตัวส่งผ่านอิทธิพลของ INFOAWA ไปยัง EMOWEL (DE, 0.575)

4. การทดสอบหาค่าความเที่ยงตรงและความเชื่อถือได้ของมาตรวัด

ตาราง 4 แสดงค่าความเที่ยงตรงเชิงจำแนก (discriminant validity) และความเชื่อถือได้ (reliability) ของมาตรวัด

Construct	CR	R^2	AVE	Construct		
				INFOAWA	MUBEHA	EMOWEL
INFOAWA	0.859		0.607	**0.564**		
MUBEHA	0.833	0.197	0.564	0.197	**0.606**	
EMOWEL	0.965	0.593	0.872	0.512	0.328	**0.872**

หมายเหตุ ค่าตัวเลขใน main diagonal คือ $\sqrt{AVE}$

ตาราง 4 แสดงให้เห็นว่าค่า $\sqrt{AVE}$ ใน main diagonal มีค่าน้อยกว่าใน cross construct correlation ทุกค่าในสดมภ์เดียวกัน แสดงว่ามาตรวัดมีความตรงเชิงจำแนกในทุก construct และ CR มีค่าสูงกว่า 0.60 ทุก construct และ R^2 มีค่าอยู่ระหว่าง 0.190- 0.590 อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้แสดงว่ามาตรวัดมีความเชื่อถือได้

ตาราง 5 แสดงค่าความเที่ยงตรงเชิงเหมือน (convergent validity) พิจารณาได้จากค่า loading ต้องมากว่า 0.70 หรือ 0.50 ทางสังคมศาสตร์ในที่นี้ค่า loading คือ 0.555- 0.959 ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ ค่า Cronbach's alpha อยู่ระหว่าง 0.739-0.950 ถือว่าอยู่ในเกณฑ์และมีค่า AVE อยู่ระหว่าง 0.564-0.872 ถือว่าสูงกว่าเกณฑ์และมีค่า t-stat $>$1.96แสดงว่ามาตรวัดทุกตัวมีความเที่ยงตรงเชิงเหมือน และพิจารณาความตรงเชิงจำแนก (discriminant validity) จากการดูค่า $\sqrt{AVE}$ ในสดมภ์ของ construct โดยพิจารณาที่ค่า CR พบว่าอยู่ระหว่าง 0.564- 0.872 แสดงว่ามาตรวัดมีความเชื่อถือได้

ตาราง 5 แสดงค่าความเที่ยงตรงและความเชื่อถือได้ของมาตรวัด

Construct measure	Loading	AVE	Dijkstra-Henseler's	Joreskog's Rho ρ	Cronbach's α	t-stat
พฤติกรรมดนตรี (MUBEHA)		0.564	0.838	0.833	0.739	
ดนตรีมีความสำคัญด้านอารมณ์ในการทำงาน X_1	0.893					21.201
มีข้อจำกัดในการในการทำกิจกรรมด้านดนตรี X_2	0.627					7.850
มีความสามารถเล่น/ร้องดนตรีได้ X_3	0.555					7.125
ได้ฟังเพลงร้องเพลงเล่นดนตรีรู้สึกคลายเครียดX_4	0.868					19.135
การรับรู้ข้อข่าวสาร (INFOAWA)		0.607	0.801	0.859	0.783	
ติดตามข่าว COVID -19 ช่องทางของรัฐ/ศบค. X_5	0.744					10.935
มีอาการไข้เจ็บคอจะไม่ไปทำงาน/คนจำนวนมากX_6	0.700					7.880
หลีกเลี่ยงไปในพื้นที่เสี่ยงอยู่เสมอX_7	0.811					12.728
สวมอุปกรณ์ป้องกัน หน้ากาก ล่างมืออยู่เสมอX_8	0.855					14.573
สุขภาวะด้านอารมณ์ (EMOWEL)		0.872	0.952	0.965	0.950	
การเบี่ยงเบนจากวิกฤต X_9	0.887					32.626
การปลอดปล่อยและระบายอารมณ์ด้านลบ X_{10}	0.959					51.170
ความเพลิดเพลินและรักษาอารมณ์ที่ดี X_{11}	0.953					48.942
การลดความเหงาและสร้างความรู้สึกร่วมกัน X_{12}	0.933					40.203

SRMR: Goodness of model fit (SM) Value, 0.071 SRMR: Goodness of model fit (EM) Value, 0.071

อภิปรายผล

ค่าสถิติแบบจำลองสมการโครงสร้างและแบบจำลองมาตรวัดในการหาค่าความอิ่มตัวทางสถิติ ค่า SRMR, d_s และ d_{uls} มีค่ามากกว่า ค่า 95% Bootstrap quantile ของตนเองแสดงว่าแบบจำลองสมการโครงสร้างโดยภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ยอมรับได้

พฤติกรรมดนตรีร่วมกับการรับรู้ข่าวสาร COVID-19 มีอิทธิพลขนาดใหญ่ต่อสุขภาวะทางอารมณ์ประชาชนในกรุงเทพมหานคร ข้อค้นพบนี้ยืนยันได้จากผลวิเคราะห์สมมติฐาน 1, 2 และ 3 พบว่าในแต่ละ construct มีความสัมพันธ์กันอย่างเข้มแข็ง (Cohen, 1988, $R=^{2}0.197$-0.593) แสดงว่าสุขภาวะของประชาชนในกรุงเทพมหานครในช่วงประกาศพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินฉบับที่ 28 เมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2563- 3 สิงหาคม 2564 มีความสุขภาวะทางอารมณ์เข้าใจตระหนักความรู้สึกตนเองและผู้อื่น สามารถควบคุมอารมณ์ได้ทั้งด้านบวกและด้านลบตามแนวคิดสุขภาวะทางอารมณ์ของ Adams et al., (1997) โดยรวมพบว่าอยู่ในเกณฑ์ดีทั้ง 4 ด้าน ตามแบบประเมินสุขภาวะทางอารมณ์ของ Granot et al., (2021) ประกอบด้วยด้านความเพลิดเพลินอารมณ์ ด้านลดความเหงาและสร้างความรู้สึกร่วมกัน ด้านการเบี่ยงเบนจากวิกฤตและด้านการปลดปล่อยอารมณ์ด้านลบ นอกจากนั้นพฤติกรรมดนตรียังเป็นปัจจัยเชื่อมต่อ (link factor) การรับรู้ข่าวสารไปยังสุขภาวะทางอารมณ์อีกด้วย ข้อนี้แสดงให้เห็นว่าปัจจัยการรับรู้ข่าวสารเรื่อง COVID-19 มีความสำคัญในสมการโครงสร้างชุดนี้ที่มีอิทธิพลทั้งทางตรง (DE, 0.443) และทางอ้อม (IE, 0.255) ต่อตัวแปรตามสุขภาวะทางอารมณ์ (R^2=59.3) Robbins (2013) ได้พูดถึงการรับรู้เป็นกระบวนการเชื่อมโยงองค์ประกอบเพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่ต้องการ เกิดความรู้สึก (sensing) เกิดความจำ (memory) เกิดการเรียนรู้ (learning) และมีการตัดสินใจ (decision making) เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ Man Chong Leung & Cheung Rebecca, (2020) ได้แสดงผลศึกษาเรื่องการรับรู้ด้านอารมณ์กับสุขภาวะทางอารมณ์โดยเปรียบเทียบกับพฤติกรรมดนตรีด้านการ

ฟัง การร้องและการเล่นในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของ Hongkong พบตรงกันว่าการรับรู้อารมณ์ด้านบวกและลบกับสุขภาวะทางอารมณ์ในด้านการฟังเพลงการร้องเพลงมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ยกเว้นด้านการเล่นดนตรีไม่มีผลทางสถิติ และเรื่องเดียวกัน Osman, Tischler & Schneider, (2016) พบว่าการรับรู้ดนตรีด้านการร้อง ด้านการฟังช่วยเพิ่มประสิทธิภาพด้านสุขภาพและส่งผลดีต่อสุขภาวะทางอารมณ์ในด้านบวกกับผู้ป่วยโรค Dementia (ภาวะสมองเสื่อม) และสำหรับประเทศไทยในเรื่องการสร้างการรับรู้ข่าวสารเรื่อง COVID-19 ทาง ศบค. (ศูนย์บริหารสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา, 2019) ได้จัดทำสื่อเอกสาร การรายงานข่าวประจำทุกวันไม่เว้นวันหยุดเพื่อเปิดเผยตัวเลขผู้ติดเชื้อ ผู้รักษาหายและผู้เสียชีวิตรายวันเพื่อเสนอข้อมูลด้านการป้องกันและรักษาสุขภาพช่วงวิกฤตโควิด-19 แก่ประชาชนในรูป แอปพลิเคชั่น เสียงเพลง เสียงตามสาย วิทยุ ทีวี สื่อออนไลน์ ภาพวีดิทัศน์ สติเกอร์โควิด สัญลักษณ์พิเศษเพื่อรณรงค์ป้องกัน แผ่นโปสเตอร์ติดฝาผนังในพื้นที่สาธารณะ โรงเรียน ขนส่งมวลชน สถานที่ราชการและใช้การประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่เป็นต้น จากรายงานผลศึกษาของสุกัญญา เอกปัญญาสกุล (2563) พบว่าประชาชนในกรุงเทพฯ ติดตามข่าวสารเรื่อง COVID-19 กันอย่างต่อเนื่องในทุกช่องทางเพื่อประโยชน์ของตนเอง ครอบครัว องค์กรและชุมชน และเรื่องนี้ Huang & Zhao, (2020) รายงานว่าประชาชนที่อาศัยในพื้นเสี่ยงการแพร่เชื้อไวรัสโคโรนา COVID-19 มีการเสพข่าวสารบ่อยครั้งเพื่อประโยชน์ในการป้องกันตนเอง เช่นเดียวกัน Hussein et al., (2020) ได้ศึกษาแล้วพบว่าในช่วงวิกฤต COVID -19 ประชาชนมีการเสพข่าวสารและมีตอบสนองเรื่อง COVID-19 ในหลากหลายช่องทางสื่อสารถึงร้อยละ 86.20

ในการวิเคราะห์เชิงลึกระดับความคิดเห็นด้านสุขภาวะทางอารมณ์ของผู้ตอบแบบสอบถามพบส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ย 35-54 ปี มีรายได้สูงกว่า 50000 บาทขึ้นไป ความสุขภาวะทางอารมณ์มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับปานกลาง (3.61-3.66) พบว่าเป็นคนกลุ่ม Gen X คุณลักษณะพิเศษของคนกลุ่มนี้เปิดใจยอมรับโลกทางออนไลน์เพื่อการทำงาน เพื่อติดต่อธุรกิจการค้า เพื่อหาข้อมูลข่าวสาร และเพื่อพูดคุยกับญาติเพื่อนฝูงและเชื่อว่า ตัวเองมีร่างกายสมบูรณ์ มีความแข็งแรง เป็นกำลังสำคัญของครอบครัว มีการออกกำลังกายอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับการรายงานตัวเลขของ Brand Buffet (30 กันยายน, 2020) พบว่าคนกลุ่ม Gen X นิยมซื้อประกันชีวิตเพื่อลดความเสี่ยงต่อสุขภาพถึงร้อยละ 82.30 มีมาตรการป้องกันตนเองจาก COVID-19 สูงและมีการหารายได้เสริมในช่วงวิกฤต COVID-19 ร้อยละ 71.70 จึงมองว่าตนเองมีสุขภาวะดีไม่วิตกกังวลด้านสุขภาพ และสอดรับกับการรายงานตัวเลขผู้ป่วย COVID-19 ของ PPTV online (23 เมษายน 2564) พบผู้ป่วยกลุ่มอายุเฉลี่ย 40-59 ระลอกหนึ่ง 12 เมษายน-14 ธันวาคม 2563 มีเพียงร้อยละ 6.7 ระลอกสอง 15 ธันวาคม 2563- 31 มีนาคม 2564 มีเพียงร้อยละ 6.8 และระลอกสาม 1 เมษายน-24 เมษายน 2564 มีเพียงร้อยละ 6.3 เท่านั้น

ในเรื่องพฤติกรรมดนตรีผลวิเคราะห์พบว่ามีอิทธิพลบวกทางตรงและเป็นสะพานเชื่อมต่อให้การรับรู้ข่าวสารกับสุขภาวะทางอารมณ์ Buck, Hartsack & Gaffney (1985) ให้ความเห็นว่าช่วงศตวรรษที่ผ่านมามีการนำดนตรีมาใช้เป็นเครื่องมือในการเปลี่ยนแปลงอารมณ์ของมนุษย์ในหลายรูปแบบทั้งด้านบวกและลบ สอดรับกับการศึกษาของ Granot et al., (2020) พบว่าพฤติกรรมดนตรีมีอิทธิพลด้านบวกต่อสุขภาวะทางอารมณ์ของประชาชนในสเปน และสุภีดา โกเมนไทย (2546) ได้รายงานผลการวิจัยพฤติกรรมดนตรีด้านการฟังเพลง การร้องเพลง การเล่นดนตรี การเต้น และกิจกรรมดนตรีต่างๆพบว่าช่วยผ่อนคลายความเครียด สงบจิตใจและผ่อนคลายอารมณ์ด้านบวกสำหรับผู้ป่วยหนักอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากผลวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นพฤติกรรมดนตรีพบว่าการฟังเพลงร้องเพลงและเล่นดนตรีสามารถผ่อนคลายทางอารมณ์มีค่าเฉลี่ยระดับสูง (3.98) และการฟังเพลงขณะทำงานสามารถสร้างอารมณ์ที่ดีเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานพบมีค่าเฉลี่ยระดับสูง (3.68) และเมื่อได้ศึกษาประชากรกลุ่มนี้ก่อนและหลังเกิดวิกฤต COVID-19 เชื่อว่ามีพฤติกรรมดนตรีไม่แตกต่างกันและสามารถใช้เป็นตัวพยากรณ์ความสุขภาวะทางอารมณ์ได้ในทุกเหตุการณ์ เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ใน construct พบว่าพฤติกรรมดนตรียังร่วมเป็นสะพานเชื่อต่อปัจจัยการรับรู้ข่าวสารไปสู่สุขภาวะทางอารมณ์ข้อนี้ยืนยันได้โดยอารียา โตสุขและจารุวรรณ สุริยวรรณ (2564) ชี้ว่าผู้ชื่นชอบในการฟังเพลง ร้องเพลงและเล่นดนตรีสามารถสร้างความสุขได้อย่างต่อเนื่องในเหตุการณ์วิกฤต

COVID-19 ไม่มีการหยุดชะงักกิจกรรมของตนเอง มีการปรับช่องทางใหม่ๆ ในการเข้าถึงได้อย่างต่อเนื่องด้านการฟังเพลง ร้องเพลง เล่นดนตรีและรับชมคอนเสิร์ตสามารถสร้างความบันเทิงได้ภายในบ้านของตนเองด้วยการนำดิจิทัลเทคโนโลยีอินเตอร์เน็ตมาใช้เป็นเครื่องมือเชื่อมต่อระหว่างผู้เล่น ผู้ฟังและผู้ดู และในเรื่องนี้อานันท์ นาคคง (2563) ได้รวบรวมเรื่องราวด้านการรับรู้ COVID-19 ของประชาชนในประเทศไทยที่ใช้แอพพลิเคชั่นยูทูป เฟสบุคในช่วงวิกฤติ COVID-19 พบว่าทั้งรัฐบาล หน่วยงานทางสาธารณสุขและองค์กรเอกชนร่วมกันสร้างสรรค์ผลงานดนตรีออกมาเผยแพร่เป็นจำนวนมากเพื่อให้ประชาชนได้รับรู้ด้านการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคนา 2019 เป็นแนวทางปฏิบัติได้อย่างเข้าใจแทนคำประกาศที่เป็นลายลักษณ์อักษรที่คนบางกลุ่มอาจจะเข้าใจยาก ด้วยบทเพลงในหลายสไตล์ การออกแบบท่าเต้นท่าประกอบหลากหลาย ได้รับความร่วมมือจากบุคคลหลายอาชีพ นักร้อง ศิลปิน หมอ พยาบาล ครู นักเรียนและบุคลากรทางสาธารณสุข ดนตรีจึงเป็นสะพานเชื่อมต่อในด้านการรับรู้เรื่องราว COVID-19 แปลความไปสู่ประชาชนด้วยบทเพลงสร้างสรรค์ ตัวอย่างแนวทางการนำเสนอข่าวสาร เช่นสายสาธารณสุขออกแบบท่าเต้นป้องกัน COVID-19 สายลูกทุ่งเนื้อหาส่วนใหญ่เป็นบทเพลงเผยแพร่ข่าวสารอันน่ากลัวและความร่วมมือช่วยเหลือและการป้องกัน สายเพลงเพื่อชีวิตเนื้อหาบทเพลงเน้นด้านข้อมูลดูแลตัวเองและการป้องกัน สายป๊อบและอินดี้เป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่นิยมใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ผลิตเนื้อหาบทเพลงในการป้องกันและการดูแลตนเอง เป็นต้น

การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในครั้งนี้ ย่อมกระทบต่อชีวิตประจำวันของคนทุกอาชีพและกลุ่มอายุ เด็ก คนหนุ่มสาว ผู้ใหญ่ และผู้สูงวัย กิจกรรมหลักต้องหยุดชะงักอยู่กับที่ ผู้คนส่วนใหญ่ใช้เวลาอยู่กับบ้านและครอบครัว ผู้ที่ชื่นชอบดนตรีมีเวลาอยู่กับดนตรีมากขึ้นทำให้การรับรู้ข่าวสารด้าน COVID-19 จากหน่วยงานต่างๆทั้งของรัฐและเอกชนผ่านกิจกรรมดนตรีได้ตลอดเวลาในทุกช่องทาง ดนตรีจึงเป็นที่นิยมใช้เป็นตัวช่วยผสมผสานกับการสื่อสาร สร้างการรับรู้ในเรื่องราวต่างๆ สร้างอารมณ์ร่วมกันในการป้องกัน การแพร่กระจายของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พฤติกรรมด้านดนตรีจึงมีประโยชน์ต่อมนุษย์ทุกยุคทุกสมัยเพราะเสียงดนตรีสามารถเข้าถึงอารมณ์ความรู้สึกได้ทุกกลุ่มคนอย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนภาวะทางอารมณ์มีความยืดหยุ่นมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในกลุ่ม Gen X ผลกระทบจึงยังไม่มากนัก

สรุปในการวิจัยเรื่องพฤติกรรมดนตรี การรับรู้ข่าวสารเพื่อสุขภาวะทางอารมณ์ในช่วงวิกฤติโควิด 19 ประชาชนเขตกรุงเทพมหานครจำนวน 320 คนในช่วงวิกฤตโควิด-19 พบว่าสุขภาวะทางอารมณ์ของประชาชนส่วนใหญ่อยู่ระดับปานกลาง เนื่องจากพฤติกรรมด้านดนตรีมีอิทธิพลสูงต่อชีวิตประจำวันของพวกเขาและข้อค้นพบนี้เห็นได้ว่าดนตรีสามารถนำมาใช้เพื่อผ่อนคลายอารมณ์ด้านบวกของประชาชนในยามวิกฤติโควิด 19 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่องพฤติกรรมดนตรี การรับรู้ข่าวสารเพื่อสุขภาวะทางอารมรณ์ในช่วงวิกฤติ COVID-19 ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลในช่วงประกาศพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน ใช้เวลาเก็บข้อมูลเพียง 15 วัน ผลกระทบอาจจำกัดอยู่ในวงแคบไม่กระจายครอบคลุมทุกภาคส่วนของบุคคลและสังคมในเรื่องข้อจำกัดด้านเวลา

2 การใช้ตัวแปรอิสระเพียงสองตัวสำหรับการศึกษาในครั้งนี้อาจไม่ครอบคลุมเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ทำให้อิทธิพลของตัวแปรอิสระไม่ส่งผลมากนักต่อตัวแปรแฝง ควรศึกษาหาตัวแปรอิสระเพิ่มเติมในการศึกษาครั้งต่อไป

3 ข้อค้นพบที่ได้จากงานวิจัยนี้สามารถนำพฤติกรรมดนตรีในรูปแบบต่างๆไปประยุกต์ใช้ในเหตุการณ์วิกฤตอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพเช่นกัน

เอกสารอ้างอิง

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณะสุข. (2563). **คู่มือการดูแลสังคม จิตใจบุคลากรสุขภาพในวิกฤติโควิด-19**. สืบค้นเมื่อ 3 ตุลาคม2546, จาก: https://.dmh.go.th>covid19>pnews>files.pdf.

กันตพัฒน์ อนุศักดิ์เสถียร. (2564). **รู้เอาไว้กับวิธีเสพข่าวโควิด-19 เพื่อที่เราจะได้ไม่วิตกกังวลเกินไปกับสถานการณ์.** สืบค้นเมื่อ 27 กรกฎาคม 2564, จาก: https://www.nu.ac.th/p=27139.

ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2564). **รายงานเศรษฐกิจและการเงินเดือนมกราคม 2564**. สืบค้นเมื่อ 26 กรกฎาคม 2564, จาก: https://www.bot.or.th/thai/monetaryPolicy/EconomicCondition/PressRelease/Piges.

บุณใจ ศรีสถิตนรากูร. (2545). **ระเบียบวิธีวิจัยทางพยาบาลศาสตร์.** กรุงเทพฯ : คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประกาศก.บ.ศบ.เรื่องมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019.(2564,18 กรกฎาคม).**ราชกิจจานุเบกษา.** เล่ม 138, ฉบับ 28.

พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ. (2550, 3 มีนาคม).**ราชกิจจานุเบกษา.** เล่ม 127, ตอน 22 ก หน้า 1

แพรศิริ อยู่สุข และจิราพร เกศพิชญวัฒนา.(2560). ผลของการบำบัดทางการพยาบาลโดยใช้กิจกรรมดนตรีต่อภาวะซึมเศร้าของผู้สูงอายุโรคหลอดลมเลือดสมองชนิดขาดเลือด.**วารสารวิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้าจันทบุรี,** 27(1): 17-27.

มนตรี พิริยะกุล. (2562). **การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิเคราะห์แบบสมการโครงสร้าง.**[เอกสารสัมมนาทางวิชาการ 22 ธันวาคม 2562,ว.ช]. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.

รายงานยอดผู้ติดเชื้อโควิด-19 รายวันทั่วโลก. (21 กันยายน 2564). จาก:https://www.worldmeter.infor/coronavirus.

ศศิธร พุมดวง. (2548). ดนตรีบำบัด. **สงขลานครินทร์เวชสาร,** 23(3): 186 -191.

สุกัญญา เอกปัญญาสกุล. (2563). **ปัจจัยที่มีผลต่อความวิตกกังวลจากการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับ โควิด-19 ในประชากรเขตกรุงเทพมหานคร.**สืบค้นเมื่อ 29 สิงหาคม 2564, จาก:https://www.mmm.ru.ac.th/MMM/iS/twin-8/6114154005.

สุภีดา โกเมนไทย. (2560). **ผลของดนตรีต่อคุณภาพการนอนหลับของผู้ป่วยในหอผู้ป่วยหนัก.** วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหิดล.

สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2561).**กลยุทธ์ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ด้วยการใช้เฟสบุ๊ค.** สืบค้นเมื่อ 3 กันยายน 2564, จาก:https://www.senate.go.th/assets/portals/49/files/handbook/km.pdf.

สุวิมล ติรกานันท์. (2543). **ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์:แนวทางสู่การปฏิบัติ.** กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อานันท์ นาคคง. (2563). **วิกฤติ COVID-19 ผลกระทบต่อสังคมดนตรีของไทย.**สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2564, จาก: https://www.bangkoklifenews.com.

อารียา โตสุข และจารุวรรณ สุริยวรรณ. (2564). ผลกระทบต่อธุรกิจดนตรีจากการแพร่ระบาดโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา-2019. **วารสารศิลปกรรมศาสตร์วิชาการวิจัยและงานสร้างสรรค์,** 8(1): 274-301.

อัญชลี ชุ่มบัวทอง, จันทนา ยิ้มน้อยและ ชษาพิมพ์ สัมมา. (2560). ดนตรีบำบัด. **วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, 3**(2): 77- 87.

อนันท์ นาคคง.(2563). **วิกฤตโควิด-19 ผลกระทบต่อสังคมดนตรีของไทย.** สืบค้นเมื่อ 12 กันยายน 2564, จาก: https://www.bangkoklifenews.com.

Adams, T., Bezner, J., & Steinhardt, M. (1997).The conceptualization and measurement of perceived wellness: Integrating balance across & with in dimensions.**American Journal of Health Promotion,**11(3),208-18.

Brand Buffet. (30 กันยายน 64). **เผย Insight "พฤติกรรมคนไทย"4 เจเนอเรชั่นที่เปลี่ยนไปจากโควิด -19.** สืบค้นเมื่อ 5 กันยายน 2564, จาก:https://www.brandbuffet.in.th>2020/09>far-east.com.

Buck, W. K., Hartsack, J., & Gaffney, J. (1985). **Music therapy. In. G.M. Bulecheck & J. C. McCloskey Nursing intervention:Treatments for nursing diagnosis.** Philadelphia: W.B. Saunders.

Cochran, W. (1942). Sampling theory when the sampling-units are of unequal size. **Journal of the American Statistical Association,** 37(218): 199-212.

Cohen, J.(1988).**Statistic Power Analysis for the Behavioral Science.** New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.

Fullana, M.,Hidalgo-Mazzei, D., Vieta, E., & Radua, J.(2020).Coping behaviors associated with decreased anxiety And depressive symptoms during the COVID-19 pandemic and lockdown. **J Affect Disord,** 275 :80-81.

Georgiev, D. (1991). Photons do collapse in the retina not in the brain cortex: evidence from visual illusions. **Neuro Quantol,** *9*(2): 206-230.

Granot, R.,Spitz, D., Cherki, B., Loui, P., Timmers, R., & Schacfer, R. (2021). Help I need somebody, music as a Global resource for obtaining wellbeing goals in times of crisis. **Front Psychol,** 12(4), 1-22.

Hair, J., Ringle, C., & Sarstedt, M. (2013). Patrial least squares structural equation modeling: Rigorous applications Better result and higher acceptance. **Long Range Planning Journal,** 46(1-2):1-12.

Henseler, J., Hubona, G., & Ray, A. (2016). Using PLS Path Modeling in New Technology Research: Updated Guidelines. **Industrial Management & Data System,** 116(1): 2-20.

Huang, Y., & Zhao, N. (2020). Generalized anxiety disorder depressive symptoms and sleep quality during COVID-19 outbreak in China: A web-based cross-sectional survey. Psychiatry Research. Retrieved August 20, 2021: from, https://www.pubmed.ncbi-nlm.gov/32325383.

Hulland, J. (1999). Use of Partial least Squares (PLS) in Strategic Management Research: A Review of Four Recent Studies. **Strategic Management Journal,** 20(4) : 195-204.

Hussein,N., Naqid, I.,Jacksi, K., & Abdi, B. (2020). Assessment of knowledge, attitudes and practices toward COVID-19 virus among university students in Kurdistan region, Iraq. **Journal of Family Medicine and Primary Care,** 9(9), 4809-4814.

Man Chong Leung & Cheung Rebecca. (2020). Music engagement and well-being in Chinese adolescents: emotional awareness positive emotions and negative emotional as mediating processes. **Psychology of music,** 48(1):105-119.

Osman,S, Tischler, V., & Schneider, J. (2016). Singing for the brain: A qualitative study exploring the health and well-being benefits of singing for people with dementia and their careers. **Dementia,** 15(6):1326-1339.

PPTV,online. (2564).**"เปิดช่วงอายุโรคประจำตัวเสี่ยงเสียชีวิตโควิด-19".**จาก: https://www.pptvhhd36.com

Robbins, S. (2013). **Organizational behavior.** Boston: Pearson Press.

Sandin, B.,Valiente, R., Garcia-Escalera, J., & Chorot, P.(2020). Psychological impact of the COVID -19 pandemic: Negative and positive effects in Spanish people during the mandatory national quarantine. **Rev. Psicopatol Psicol.Clin,** 25:1-22 doi:10.5944/RPPC.27569.